

เรื่อง

เที่ยวพระบาท ตักศิลา

ของ

หม่อมเจ้าหญิง สิริพันธ์วรารมย์ วัฒนางกูร

915.982

๗ ๗๒๘ ๙๖

เรื่อง

เที่ยวชระวา

คำฉันท์

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

ของ

หม่อมเจ้าหญิงสิบลพพรรณเสนอ โสณกุล

พิมพ์

ในงานฉานปนกิจ เต็กชาวยวัทฒนีย์ อมร

ณ วัดสระเกศ

พ. ศ. ๒๔๘๓

โรงพิมพ์พระจันทร์

เรื่อง
เที่ยวช้ะวา
คำฉันท์

ของ

หม่อมเจ้าหญิง สืบชนพารเสนอ โสณกุล
พิมพ์

ในงานฌาปนกิจ เด็กชาย วัชฌณีย์ อมร

915.982
ด 72852

ณ วัดสระเกศ

พ.ศ. ๒๔๘๑

အသံ

၇၂

အသံ

၇၁၅.၇၈၂

၈၇၂၈၃/၇

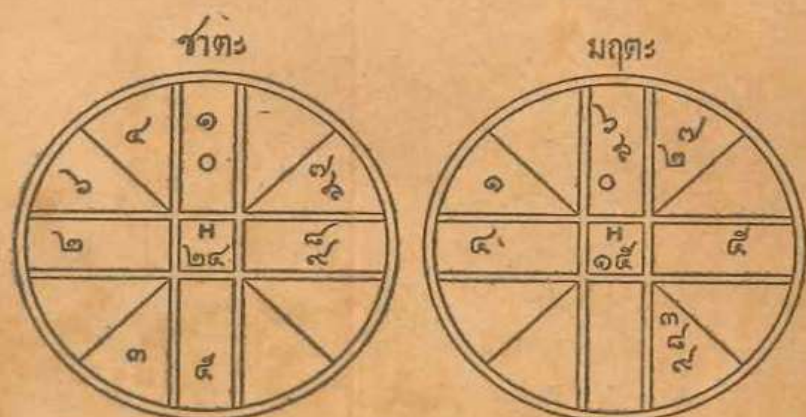
အသံ

မ. ၈၂၂ ၇၂ ၂၂၂၈ ၇၂.

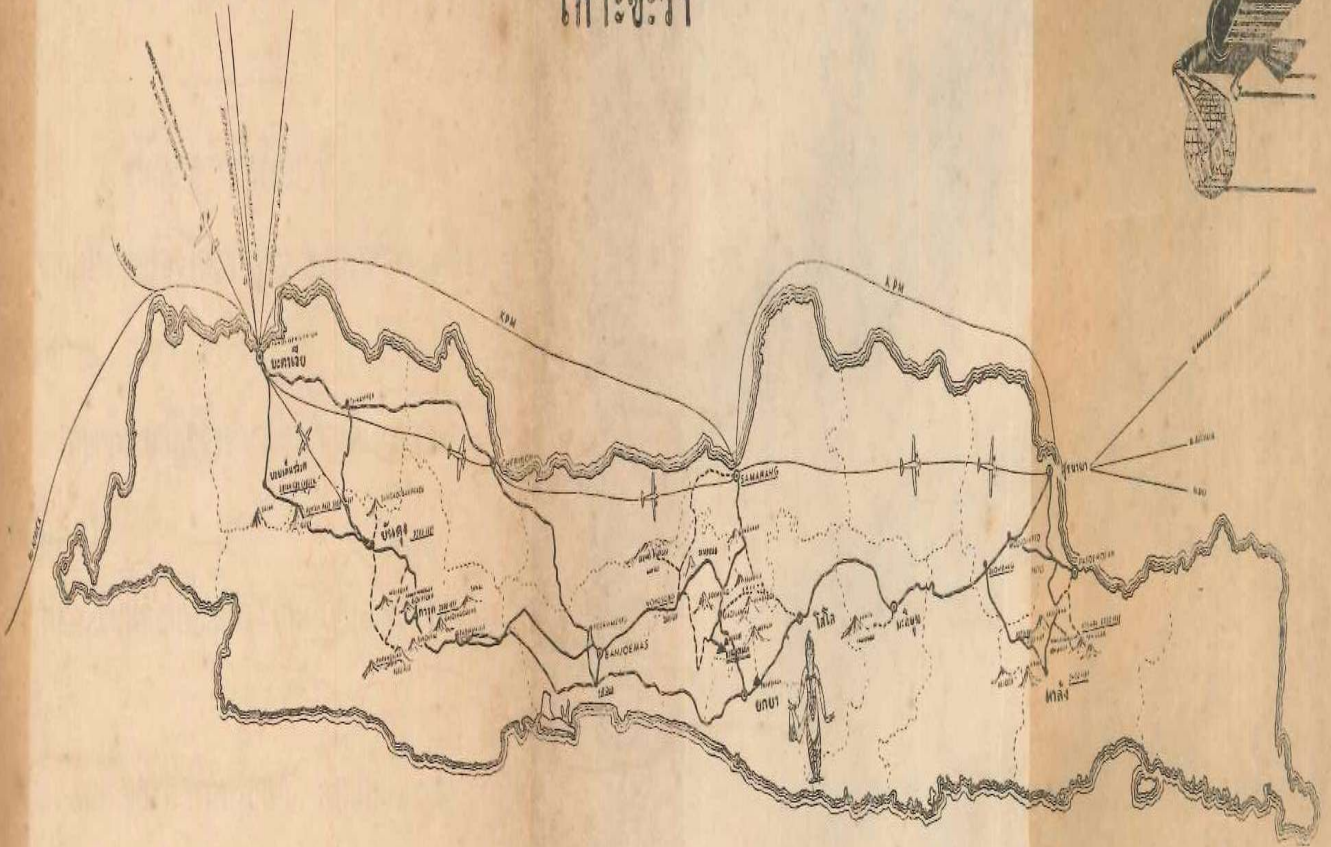
วิฑฒนีย์ อมร

เด็กชาย วิฑฒนีย์ อมร บุตรคนที่ ๗ แห่ง
หลวงศรีอมรญาณ กับ นาง (ลออ) ศรีอมรญาณ
เกิดเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ ยังเป็น
วัน ๔๖๖ คำ ปีกุน เวลา ๗ ทุ่ม กับ ๒๔ นาที
ป่วยเป็นไขหวัดใหญ่ ตายเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๔๘๐ ยังเป็นวัน ๔๗๘ คำ ปีมลู เวลา
สามยามครึ่ง รวมอายุได้เพียง ๒ ปี ๑ เดือน กับ ๒๓ วัน

ทหร จ มหฺนฺตา จ เย พาลา เย จ ปณฺทิตา ฯ
สพฺเพ มจฺจุวสํ ยนฺติ สพฺเพ มจฺจุปรายนา ฯ
เด็กกิด ผู้ใหญ่กิด ผู้พาลกิด ผู้บัณฑิตกิด
ล้วนไปสู่อำนาจมฤตยู ก้าวหน้าไปหามฤตยูทั้งนั้น ฯ

เกาะชวา

เรื่องเที่ยวชะวา

สัททูลลวิกกีพิตฉินท์

ขอนบรตันตรัยวิไลสรณคุณ บานเบิกประเทือง

บุญ- ยงาม

นบคุณขัตติยอัฐิรัฐชวรนาม อานันท์ครอง

สยาม สราญ

ไหว้คุณชนกชนนีธมภ์กรุณมาน โอบเอื้อ^๕ ^{พศ}อุบาล

บวบ

อีกสมเด็จสิริพัชรินทรฤสาย ท่านเลี้ยงเจริญ

กาย และใจ

บรรดาวิทยคุณวิบุลวรวิไล ข้าได้ก็ด้วยไท

ประทาน

ไหว้ทั้งคุณคณะครูคุณวิทยการ ท่านผู้ธำรง

พิจิตร

ทรงสอนสั่งและกั้หลังพระบาทสุจริต ช่วยเหลือ
เสมอมิตร มิคลาย

ข้าขอตั้งวิริยานุภาพอภิปราย เจริญนทบรรยาย
ชะวา

ให้เหล่าศิษย์พิศก็เพิ่มพิจรณา ก่อเกิดสุปัญญา
พิศาล

ด้วยเดชความสุจริตพิจิตรมนสิการ ขอข้าสำเร็จ
งาน ประพันธ์

อย่าค้างคั่งและมีพลั้งณลักษณะสุณันท์ ถูกศัพท์
เสมอกัน มิคลา

กาพย์ฉบัง

แถลงเรื่องเที่ยวเมืองชะวา สิบเอ็ดเมษา—
ยนมาสถักคลาจากสถาน

สู่เมืองสมุทรปราการ สดลมารคสำราญ
รยยนตร์ก็เล่นสะดวกดาบ

ถึงท่ารถจอดเรียงราย	ต่างคนผันผาย
ลงสู่เรือน้อยลำเลียง	
“กรงเก่า” เก่าสมชื่อเสียง	แต่ไม่เอนเอียง
สู่กลิ่นสู่ลมทนทาน	
ถึง “บอนตะกู” ชลยาน	อาโอโอฟาร
สำราญตั้งอยู่เรือนหลวง	
ห้องนอนห้องนั่งทั้งปวง	ลาดพรมเด่นดวง
เครื่องใช้ก็มีอุดม	
พระพายชายพัดรื่นรมย์	กลิ่นเหม็นโสมม
มิได้มีมาแผ้วพาน	
ห้องเสพภักย์เพียงพิมาน	เพียบพร้อมอาหาร
ดาวหวานอร่อยเหลือหลาย	
พลเรือเอื้อเฟื้อทุกนาย	ไม่มีหยาบคาย
รักษาระเบียบเรียบร้อยดี	
เรือใหญ่กว้างขวางยาว	สินค้าก็มี
ไม่สักข้าวสารมากมาย	

ชนลงท้องเรือเรียงราย	จวบรุ่งสุริยฉาย
มิหุคฺมิหฺย่อนผ่อนปลง	
จนบ้ายชายแสงสุริยง	จึงออกแล่นตรง
ทางทิศทักษิณต่อมา	
สามวันคืนเด่นธารา	แลสุดสายตา
เห็นแต่วังวนชลสาย	
ที่สืบหาอรุณเรืองพราย	บรรลุเมืองหมาย
สังคประสมญา	
ทอดสมออยู่กลางคงคา	บัดเดียวหมอมมา
ตรวจจอนามัยทันที	
จันทาร้อยเศษมากมี	ต่างคนเปรมปรีดี
จะขึ้นทำมาหากิน	
ด้วยเหตุขัดสนทรัพย์สิน	อีกทั้งไต่ยิน
ว่าพวกที่มาอยู่เดิม	
ก่อการสไตรก็ฮึกเหิม	เรียกเงินเดือนเดิม
ไม่ปรองดองกับนายงาน	

คน ^๑ จึง ^๒ ละ ^๓ ทิ้ง ^๔ ถิ่น ^๕ ฐาน	มา ^๖ เพื่อ ^๗ ทำ ^๘ การ
พร ^๑ ้อม ^๒ ท ^๓ ง ^๔ ถู ^๕ ก ^๖ เม ^๗ ีย ^๘ ด ^๙ ว ^{๑๐} ย ^{๑๑} ก ^{๑๒} ัน	เด ^๑ ็ก ^๒ น ^๓ อ ^๔ ย ^๕ พ ^๖ ู ^๗ ก ^๘ พ ^๙ ัน
ต ^๑ ่าง ^๒ ชน ^๓ ข ^๔ ้าว ^๕ ของ ^๖ พล ^๗ วัน	
ห ^๑ ่อ ^๒ ผ้า ^๓ บ ^๔ น ^๕ หล ^๖ ง ^๗ มาร ^๘ ดา	
แต่ ^๑ เป็น ^๒ ที่ ^๓ น ^๔ า ^๕ เว ^๖ ท ^๗ นา	ต ^๑ ้อง ^๒ กร ^๓ ำ ^๔ กา ^๕ ยา
ก ^๑ ัก ^๒ ด ^๓ ำ ^๔ น ^๕ อยู่ ^๖ เก ^๗ าะ ^๘ ห ^๙ ำ ^{๑๐} ว ^{๑๑} ัน	
ด ^๑ ว ^๒ ย ^๓ เห ^๔ ตุ ^๕ ไ ^๖ ด้ ^๗ พ ^๘ ำ ^๙ น ^{๑๐} เช ^{๑๑} ต ^{๑๒} ด ^{๑๓} ั ^{๑๔} จ ^{๑๕} ณ ^{๑๖} ท์	ช ^๑ ึ่ง ^๒ เก ^๓ ิด ^๔ ภ ^๕ ย ^๖ ัน-
ต ^๑ ร ^๒ าย ^๓ ค ^๔ ือ ^๕ โร ^๖ ค ^๗ อ ^๘ ห ^๙ ี ^{๑๐} ว ^{๑๑} า ^{๑๒} ด ^{๑๓}	
แท ^๑ ่ ^๒ จ ^๓ ริง ^๔ จ ^๕ ิน ^๖ เหล ^๗ ่า ^๘ น ^๙ ห ^{๑๐} นา	ม ^๑ ิ ^๒ ไ ^๓ ด้ ^๔ กร ^๕ าย ^๖ มา
ไ ^๑ กล ^๒ ถ ^๓ ิน ^๔ ที่ ^๕ เก ^๖ ิด ^๗ โร ^๘ ค ^๙ เล ^{๑๐} ย	

-
- ๑ เรือ^๑บ^๒อน^๓ตะ^๔ก^๕ู^๖จ^๗อด^๘อยู่^๙เพ^{๑๐}ียง^{๑๑}เก^{๑๒}าะ^{๑๓}ด^{๑๔}ี^{๑๕}ช^{๑๖}ัง^{๑๗}มี^{๑๘}ไ^{๑๙}ด้^{๒๐}มา^{๒๑}กร^{๒๒}ุง^{๒๓}เท^{๒๔}พ^{๒๕} ฯ
- แต่^๑เพ^๒ร^๓า^๔ะ^๕เห^๖ตุ^๗ที่^๘เก^๙าะ^{๑๐}ด^{๑๑}ี^{๑๒}ช^{๑๓}ัง^{๑๔}เป็น^{๑๕}ท^{๑๖}ำ^{๑๗}ของ^{๑๘}กร^{๑๙}ุง^{๒๐}เท^{๒๑}พ^{๒๒} ฯ แ^{๒๓}ะ
- กร^๑ุง^๒เท^๓พ^๔ ฯ ก^๑ำ^๒ด^๓ัง^๔ม^๕ือ^๖ห^๗ี^๘ว^๙า^{๑๐}ด^{๑๑}ก^{๑๒}โร^{๑๓}ค^{๑๔} เ^{๑๕}า^{๑๖}ก^{๑๗}ี^{๑๘}พ^{๑๙}ด^{๒๐}อ^{๒๑}ย^{๒๒}ก^{๒๓}ัก
- ด^๑ำ^๒น^๓ค^๔น^๕ด^๖ิ^๗ย^๘ด^๙ำ^{๑๐}ว^{๑๑}เร^{๑๒}ือ^{๑๓}น^{๑๔}ด^{๑๕}ว^{๑๖}ย^{๑๗} น^{๑๘}อ^{๑๙}ก^{๒๐}จ^{๒๑}า^{๒๒}ก^{๒๓}จะ^{๒๔}มี^{๒๕}ไ^{๒๖}บ^{๒๗}ร^{๒๘}อ^{๒๙}ง
- ช^๑อง^๒แพ^๓ทย์^๔ว^๕ำ^๖ไ^๗ด้^๘ฉ^๙ิด^{๑๐}ย^{๑๑}า^{๑๒}แ^{๑๓}ล^{๑๔}ว^{๑๕} จ^{๑๖}ั^{๑๗}น^{๑๘}พ^{๑๙}ว^{๒๐}ก^{๒๑}น^{๒๒}น^{๒๓}า^{๒๔}จ^{๒๕}า^{๒๖}ก^{๒๗}เม^{๒๘}ือ^{๒๙}ง
- จ^๑ั^๒น^๓มี^๔ไ^๕้^๖มา^๗จ^๘า^๙ก^{๑๐}กร^{๑๑}ุง^{๑๒}เท^{๑๓}พ^{๑๔} ฯ

อนิจจากรุงเทพ ฯ เราเอ๋ย เคราะห์ร้ายไม่เงย
เป็นน้ำเจ็บแค้นแสนทวี

วสันตดิถีกนกนันท

พวกเราก็ค้นชลพของ	จรสู่บุรีศรี
ชมร้านสถานวรวิถิ	ตละอย่างสำอองตา
สบสรรพพัสดุวิจิตร—	ร พิพิธภุษา
เครื่องใช้และภักษคณนา	บมิถวันชะบวนพรรค์
ม้ารถกับทจรเกลื่อน	นรเกลื่อนก็แน่นอนันต์
ต่างชาติประหลาดสกลวรร—ณ	วินิจละลานตา
แขกสี่กั๊กทะมิพและมะลายู	ภินชาติและบ้าบ้า
ฝรั่งจีนและสิงหพชะวา	บมิรู้ประมาณพงศ์
บ้ายคล้อยก็สู่ชลพิมาน	จรมามีลิมหลง
สองคั่นกะเอกทิวะตรง	ประลุเมืองบะตาเวีย ^๓

๓ บะตาเวีย นครหลวงของประเทศเนเดรตันด์
อินเดีย

จอดเทียบขนานนนวนรดิษฐ์ บมิดิลำบากเพื่อย
 รยยนตร์สะพร้งสุกนเดีย— ร คะดาษดารอ
 โยเต็ดเคะแสงค์ศุภวิศิษฐ์ กลจิตรภาพละออ
 ใหญ่กว้างสร้างกรตีพอ พิศเพลินเจริญตา
 อาหารตระการพิพิธพร. ณะสรรเสวงหา
 อย่างฝรั่งฤกษ์ณชะวา ตละล้วนผจงทำ
 ห้องเล่นลีลาศวิศวจันทร์ นนุณันที่นิรันดร์รำ
 ดนตรีบำเทองรสระบำ ขณะเสพะอาหาร
 ห้องที่สถิตย์ผจะคำนวณ บมิด่วนจำนวนประ-
 มาณ
 หลายหลังสะพร้งและกัฏระการ ระกะเครื่อง
 อลงกรณ์

รุ่งเช้ากัขนรถวิจิตร จรจากมหานคร
 สวนพฤกษชาติศุภบรร ก็ประสมมิตันนาน

๓ บ่อยเต็มซอรรค ส่วนพฤกษชาติที่มีชื่อเลื่องโด่งดัง
 ในโลกแห่งหนึ่ง

หยุตฺรถกัฏฐทจรม
 ไม้ดอกและใบพิศศราญ
 บงบุณทริกสัตสะอาด
 ผุงชนกัฏฐทจรม—
 วังผู้สำเร็จกรณกิจ
 เนืองนองอเนกมฤคพรรณ
 ออกรถกัฏฐลิขรเขต—
 ชมบุบผชาติวรประไพ

ดอกขาวประดุจหิมะดาส คณะแดงก็แดงฉาน
 เหล่าเหลืองประเทืองบุษปบาน กลย้อมสุวรรณลง
 เถิงสีขรินทรวิลาส ก็ผงาดพะนาระหง
 ทุกเลี้ยวผิเอยวศรระบง จะประหลาดละลานตา
 กาแฟและโกชนอนันต์ พิศพันธ์ุพฤกษา
 ปลุกเร้าบรรเบียบบตุจนา อมเรศจรัสศรี
 อากาศก็เย็นสุขเกษม อรุณมกมลปรีดิ์
 ฆาสุกสวัสดิ์วรทว บมิวันเพราะกังวล

อภิรมรุกขสราญ
 ตละตันพิมลศรี
 ตินชาติเจริญดี
 ติระวางระววัน
 กัฏฐิตนสวนขวัญ
 จรเล่นละเลิงใจ
 ตประเทศพนาลัย
 สิริลักษณาการ

ทั่วเทศะแทบกุนนที	บมิมี่จะเปล้าผล
ทตนาตลอดดพนะตำบล	กสิกรรมสะดวงคาย
หยุดเพื่อพำนัถณมณีนี	ยสถานสำราญกาย
เสพภักขโกชนสพาย	ขณะเที่ยงมีทันทนาน
เสร็จแล้วก็เล่นรถพิมล	จรพั่นพนาสาณท์
บันดุนครวรสถาน	ประลุถึงมีทั้นเย็น

กาพย์สุรางคนางค์

ที่ราบสูงใหญ่ สลอนไศล จับใจเมื่อเห็น
ถนนลดเลี้ยว น้ำเทียวเทียวเล่น ควรเปรียบ
เทียบเช่น นิมมานรดี

ตึกงามใหญ่น้อย ตกแต่งแซมซ้อย งามรูปงามสี
ตั้งเป็นระเบียบ เรียบร้อยเข้าที่ สนามหญ้าม
ท่งสวนโสภา

-
๓. โขเด็จช่องเขาปูนจึก ซึ่งเป็นที่ที่ตุงที่สุดเ็นทางสาย
นี้ ตุงกว่าระดับน้ำทะเล ถึง ๔๘๐๐ ฟิต

ที่ปักคนไข บัวยมากน้อยไซร้ ช่วยเลี้ยงรักษา
แพทย์ในเมืองนี้ มีคณนา หกสิบคนกว่า
ต่างเชี่ยวชาญการ

โรงแรมหลากหลาย ใหญ่โตมากมาย
บ้างเป็นคล้ายบ้าน น้อย ๆ น่าชม รื่นรมย์สำราญ
เครื่องใช้สคราญ งามทั้งนอกใน

ร้านขายข้าวของ เครื่องเพชรเงินทอง นำพิศพิไล
เสื้อผ้าสารพัด สรรตามชอบใจ ของเล่นของใช้
มีถ้วนทุกพรรณ

งามรุกขชาติ สดสีวิลาส ตั้งไม้เมืองสวรรค์
ผลิดอกสลึง สะพรั่งสวนขวัญ หลายอย่างต่างกัน
สุดพรรณนา

งามสระสะอาด ตั้งอะโนดาต น้ำใสหนักหนา
สำหรับว่ายนเล่น เยือกเย็นกายา มีดาษดา
ทั้งนอกในเมือง

งามภูเขาไฟ ตระหง่านสูงใหญ่ มลังเมถอง

ยอดต้นพื้เมฆ อติเรกรุ่งเรือง นิยายหลายเรื่อง
เล่าเนืองกันมา

ปากปล่องช่องลึก เสียงดังคึกๆ แร่ร้อนในผา
บ้างพ่นควันพลุ่ง พวยพุ่งจับตา บ้างพ่นซำๆ
มีต่าง ๆ กัน

ยวดยานนานา รถยนต์รถม้า มากมายหลาย
พรรณ รถไฟเครื่องบิน มีสิ้นทุกอัน เดินทุก ๆ วัน
ไปได้หลายทาง

สถานศึกษา สั่สอนวิชา ใหญ่โตกว้างขวาง
ชั้นสูงชั้นต่ำ ชั้นลำดับกลาง การเรียนการช่าง
ถ้วนทุกสิ่งอัน

คนหนวกคนใบ้ คนตาบอดไซ้ไร ได้เรียนทั่วกัน
ประถมเร่ยนรู้ มะลายูนัน ภาษาฮอลันด
เรียนชั้นมัธยม

นครบันดุง ฐานะเทียมกรุง ส่องงามสม
ส่วนการก่อสร้าง แม้อย่างน่าชม แต่ขาดอุดม-

คติบุรพา

เป็นเมืองฝรั่ง แน่แท้จริงจัง ท่วงท่าพารา
ด้วยเหตุพวกดัช จัดสร้างขึ้นมา รูปร่างที่ท่า
ล้วนบอกอาการ

พวกฝรั่งเห็น อากาศเขื่อนเย็น เป็นที่สำราญ
ต่างคนชอบใจ ต่างให้สร้างบ้าน สำนักทำงาน
ค่อยๆย้ายมา

การคมนาคม สะดวกอุดม มากมายหนักหนา
ไปไหนไปได้ ไม่เปลืองเวลา สามารถทำป่า
ให้เป็นนคร

แต่ก่อนไข่ม เด็กมาอยู่น ก็มักมั่วยมรณ
“ป่าช้าทารก” สาธกนามกร บัดนี้กลับย้อน
เป็นที่สบาย

ภูซงคประยาตฉินท์

ณบัดนี้คงจะคงปรดี สถิตที่สำราญกาย

จะกล่าวความฉะบับขยาย	ขยับสู้บุรีบุรี
นครสุรบาฮา	สง่าศักดิ์เพิ่มพูน
ประชาชนก็มากมุล	อุดมเศรษฐกิจจรรัน
ถนนบ้านและร้านห้าง	สะอาดกว้างส้างสรรพ
ณภายนอกนครอนันต์	อเนกพรุคกรรมกร
สะพานโรงประกฤตกา-	ร อุตสาหกรรมสลอน
ณภายในมหานคร	ก็ครันเคร่งละเวงเสียง
ประมวณชนจะชวนคิด	ประกอบกิจพร้อมเพรียง
จะบวรรถจะเล่นเพียง	ถ่มถ่มบุรีศรี
จะแลไหนก็สับสน	มีคนจนก็คนมี
เจริญรุ่งสำอางดี	ถมัวหมองก็มากครัน
จะนากว้างส้างพฤษ	อชกพืชพิพิธพรรณ
ตระการตาวิลาวัณย์	วิไลลักษณ์การ
ณสวนนั้นก็ปลา	คณาเนกบุรีประมาณ
ประกอบสุภสันฐาน	ประหลาดหลากละลานตา
คชาชาติเสื่อสิง-	ห หมี่ ถึง และอาชา

สำหรับมวลประชามา	ระเรึงที่ศนาการ
สำนักพรคนาวี	ก็เป็นที่รโหฐาน
สะพร่งเรื่อวโรพาร	จะกำหนดก็เหลือตรา
ประกาศการตระหง่านแสดง	รหัสแห่งมหาสา-
คโรทร, จะไปมา	ก็รู้แจ้งบแคลงทาง
มหรสพมากมี	สถานที่ก็กว้างขวาง
ระทมจิตต์จะเบาบาง	ละเหี่ยโหยก็เหือดหาย
สะพริบพร้อมพิพิชพรรณ	ณพัสดุสิ่งสำราญกาย
พิศาลวิทย์กำจาย	เจริญภักทธรรณา

มาตินี้ฉันท์

กษณะละสุระบายา	ลงณนาวา
ก็เล่นไป	
สมยอุทยผ่องใส	บรรลุทำใน
เกาะบาหลี่	
วิศยวิยสุมาลี	งามเจริญปรี
ดิศุขศานต์	

วิบุลคมลชนัน

เปรียบกับปูนปาน

จะชมสรวง

อินทรวีเชียรฉันท

รยยนตรเรียงราย	ระกะปลายถนนหลวง
สำหรับจะพาปวง	คณะเที่ยวพเนจร
ชั้นรถกระไลชม	บุรรมย์สโมสร
สิงหราชนามกร	บมินานก็ผ่านมา
ชมภูมิภาพงาม	อภิรามวสุนธรา
แต่ไหนก็ล้วนนา	ตะลุมพุกก็หลากสี
เขี้ยวเหลืองอุไรพรรณ	กลสรสลับดี
โบราณนิยายมี	คติเล่าอันร้นดรมมา
บาทถื่นกาลก่อน	กลสิกรกระทำนา
ตามวันและเวลา	ดูชาวประชาหลาย
อยู่มาพิรุณแล้ง	ดินแห้งสลายตาย

๓. เมืองสิงครัดจา (สิงหราช) เป็นที่บัญชาการ
ปกครองเกาะบาห์

เขากล้าก็เสียหาย
เห็นเหตุกลการ
ไรภักย์ก็ไรภณ—
จึงคิดประชุมเชิญ
ไพสพะเทพี

ขอเดชพระนางทรง
แม่ธัญญมากมุล
จักหากุมาร
สังเวยพระบุพยง
สมเด็จพระสักร
ต่อมาก็เกิดไฟ—
ยังธัญญผลพูน
ชุมชนก็เกียงกัน

นรหวลกำสรวลศัลย์
ภยพาลพิบัติพลัน
ทุปกรณ์จะเกิดมี
วรเทพธิดาศรี^๑
อภิวาทประกาศทูล
กรุณานุกูลพูน
ผลเก็บสำเร็จลง
และพลีชีพิตปลง
วรเทพธูไท
พระอมรมหิทธิไกร
บุลพรรษบาตพลัน
บริบูรณ์อนันต์ครัน
บมิรู้จะได้ใคร

๓. ศรี หรือ ดักษมี เป็นนามเรียกพระชายาของ
พระนารายณ์ที่เมืองนี้ เขาบอกกันว่าเป็นเทพธิดา
ผู้รักษารัษฎาหาร

ทำบุญบูชา
 จงคิดอุบายไข
 เก็บเกี่ยวมาให้เสร็จ
 หย่อย ๆ ประจบจน
 เนือง ๆ ประเต็มการ
 ต่างวันและเวลา
 เช่นนี้แหละจึงจะ—
 ต่างอายุต่างมี
 ชื่นชมชะอุ่มชล
 เตียนรื่นตลอดบรร—
 ไตรภวารละหานห้วย
 งามแปลกประหลาดดี
 บรรดาประชาชน
 เปี่ยมสุขเกษมศานต์
 รู้จักพินิจการ
 เฉบเคี้ยวกระทั้งจน

สละกายะปลดไป
 นยเลียงกระทำกล
 ปริมาณประมวลผล
 ๑ ใจคู่มือขยับมา
 กสิกรรมกระทำนา
 ก็ตลอดและแรมปี
 ญาณ เกาะบาทลี
 ระยะปลุกมีเหมื่อนกัน
 ตละต้นก็ผ่องพรรณ
 พตยอดครศรี
 ก็ระรวยสุวาร
 จะรำพันมิพอการ
 ตละตนก็เบิกบาน
 บมีรู้จะร่อนรน
 มีทะยานทะเขอชวน
 สิริร่างมีน้ำพา

ปล่อยเปล่าปละเปลือยไป	หลุดหมีเดียงษา
ต่างคนก็หันหา	มหกรรมล้าราญครัน
ต่างทำพลีการ	อภิทานณเทวัญ
มั่งงานฉลองขวัญ	บมิเว้นทิวาคลา
อันองค์พระสุล	พระบดศยามา ^๑
เป็นทนิยมคา—	รว เลิศมืรคลาย
ไทรย้อยก้นบถ	ระบุดมหัวทชหลาย
สาขากระจายผาย	ตละกิ่งก็เอียงเอน.

วิซซุมมาลาฉนัต

ชมพลาทางเพลน	พลาเดินทางมา
ครั้งวันเวลา	ล่องถึงโฮเตต
อยู่ในเมืองน้อย	เงียบหงอยเขือกเป็น
มีนามว่า เค้น—	ปาสาร์ธานี

๑. ศยามา แปลว่า ดำ เป็นคำเรียกพระชายาของ
พระคิระในปางร้าย

ไม่มีโรงหนัง
 ไม่มีสิ่งใด
 แต่คนพอใจ
 ด้วยเหตุว่ามี
 ไปเมืองกลุ่่ง
 ศาลยุติธรรมธร
 วัดเบสาก
 อยู่บนเขียงชาย
 ผู้คนนับถือ
 ว่าเป็นสำนัก
 ทุกคนเมื่อตาย
 แต่วิญญานมา
 รับใช้ขอ
 จวบจนวิญญาน
 ึ่งเป็นวัดใหญ่
 ศาลาทำที่

อีกทั้งร้านใหญ่
 รุ่งโรจน์รุ่ง
 พักในเมืองนี้
 ที่เที่ยวมากมาย
 เป็นกรุงเก่าก่อน
 งามงอนเฉิดฉาย
 เป็นที่เพริศพรา
 อากุฎ
 เลื่องลือกันหนัก
 ประเมศวรเทว
 วอดวายกายา
 วัดเบสาก
 ตามควรแก่การ
 เกิดร่างใหม่มี
 อำไพโสภ
 ุดนำพิศวง

หนทางที่ไป
 ภูมิภาน้ำรัก
 ทุกคนเพลินชม
 ขนเขาแล้ววง
 ไปชมถ้ำช้าง
 ชมธารชมห้วย
 ศิลปกรรมเมืองนี้
 เป็นอันดูปน
 อันความเอื้อเฟื้อ
 ฝ่ายโฮเต็ลเขา
 ที่ทางสำราญ
 อยู่สามวันปลาย
 ผ่านเขาบาตู
 สูงใหญ่ยอดยิ่ง
 ทะเลสาบงามปลอด
 น้าชมหนักหนา

ทำให้เพลินนัก
 ทางเลี้ยวชนลง
 อารมณ์ไหลหลง
 มาทางริมชล
 ถ้ำค้างคาวด้วย
 ชมวัดหลายหน
 แบบมีขอบกล
 จำหลักวดลาย
 ช่วยเหลือแก่เรา
 จัดทำมากหลาย
 เบิกบานใจกาย
 จึงได้กลับมา
 แลดูงามจริง
 เขือกเขินกายา
 อยู่ยอดคฤพา
 ดึงเกลี้ยงสร้างสรร

ยอดภูเขาไฟ
 อยู่ใกล้ไต้ฉาย
 ที่ในคงคา
 งามเหมือนในฝัน
 หยดพักกลางวัน
 เสพอาหารก่อน
 เมืองบุเลเล้ง
 เพอลงนาวา
 จากสุรบาษา
 สิงห์ดำสำหรับ^๓
 สองยักษ์เสลา
 ปราสาทอำไพ
 แล้วมา มาถึง

อำไพเพริศพราย
 งามเห็นทั่วกัน
 โสภณ่องพรรณ
 สดพราวพรรณนา
 ไม่ทันเร่งร้อน
 แล้วเล่นรถมา
 ตามแก่งเวลา
 ออกเล่นกลับไป
 ตรงมาทันที
 หยดชมชอบใจ
 กายาโตใหญ่
 เป็นของโบราณ
 มั่งคั่งดีกราม

๓ สิงค์ดำ (สิงห์ดำ หรือสิงห์ดำดำ ในเรื่องอิเหนา)
 มีแต่ซากปรารักษ์ กับยักษ์คีตา ๒ คน ซึ่งเป็นทำนอง
 ทวารบาต

ก่อสร้างงดงาม
 อากาศเย็นดี
 เพียบพร้อมทวยหาญ
 อยู่บนหมู่เขา
 เนืองแน่นผู้คน
 คล้ายบันดุงครัน
 ห้างหอโอฬาร

กว้างใหญ่ไพศาล
 เป็นที่ชนบาน
 กิจการนานา
 ลำเนาชอบกล
 ชาติฮอลันดา
 เพียบพร้อมบุบผา
 ของทุกอย่างมี

อุปชาติฉันท

เพอญประจวบวา—
 แห่งราชบุตร
 ทุกร้านสถานสถิต
 ประดับธวัชพา
 ณ กลางถนนหลวง
 แห้ววดตลอดเนิน

ร ประสูติเฉลิมศรี
 วรรณาม ชูเลี่ยนา^๑
 กิจจิตอลังการ
 หฤทัยะเพลิดเพลิน
 รกะปวงทหารเดิน
 นครเศพิเศษการ

๑ รัชทายาทแห่งประเทศเนเดอร์แลนด์.

เพื่อเป็นพระเกียรติศักดิ์	ระบูกักติไพศาล
พระรูปยุพาพาล	ก็ประดิษฐานมี
จะไปตำบลใด	ก็ประสมข้าท
ทั้งรูปพระเทวี	วรนาฏอนันต์คุณ
อันความสวามิภัก	ติประจักษ์ไพบุล
เพราะเพื่อจะอุดหนุน	สหรัฐสัมพันธ

กาพย์สุรางคนางค์

จากมาลังกา	ถึงที่สมญา	ปะนาตะรัน
เป็นเทวสถาน	เก๋านานมากครัน	ลายจำหลักนั้
เป็นแบบชะวา		
หยุดพักกลางวัน	เสพอาหารกัน	ณเมืองบลิตาร์
เมืองกะดิหร	ตอนไคลคลา	เราเรียกดาหา
ในเรื่องอิเหนา		

๓ ต้มเต๋จพระนางเจ้าวิไลเฮมินา พระราชินีนาถแห่ง
ประเทศเนเดอร์แลนด์

มี^๕ถ่านนอกเมือง เล้า^๕ความตามเรื่อง มี^๕ไช้โดยเดา
 บัน^๕หยัถุทธ^๕กล้า^๕ พานาง^๕นงเยาว์ มา^๕ซุ่มในเขา
 แต่^๕ครั้งโบราณ

ภายใน^๕คุหา มี^๕ได้^๕โอ^๕พาร์ ตั้ง^๕คำ^๕ว่า^๕ขาน
 ลาย^๕จำ^๕หลัก^๕มี^๕ ทั้ง^๕ที่^๕สั^๕กการ รูป^๕พระ^๕พิชิต^๕มาร
 ฉ^๕ลัก^๕ศ^๕ลา

กุ^๕หนึ่ง^๕วิ^๕ลิศ เทพ^๕สิ่ง^๕ส^๕ถิต เรา^๕รู^๕เร^๕อง^๕มา
 อยู่^๕ต่อน^๕ไป ไม่^๕ไ^๕กล^๕น^๕ก^๕หนา แต่^๕หา^๕เว^๕ลา
 จะ^๕ไป^๕ไม่^๕พอ

กะ^๕ดิ^๕หร^๕นั้น ไช^๕เม^๕ือง^๕ส^๕ำค^๕ญ เล^๕ิศ^๕ลัก^๕ษ^๕ณ^๕์^๕ละ^๕ออ
 ถ^๕น^๕น^๕หน^๕ทาง ร^๕ำ^๕น^๕ห^๕ำ^๕ง^๕ห^๕อง^๕หอ ค^๕่อ^๕น^๕ข^๕ำ^๕ง^๕ม^๕อ^๕ช^๕อ
 มี^๕ไ^๕คร^๕ส^๕ม^๕บ^๕ุ^๕ร^๕ณ^๕

-
๓. อี^๕เห^๕นา ที่^๕ชะ^๕วา^๕เขา^๕เร^๕ีย^๕ก^๕ว่า บัน^๕หยั^๕อี^๕เห^๕นา กร^๕ต^๕ป^๕า^๕ด^๕
 นาง^๕บุ^๕ษ^๕บา เร^๕ีย^๕ก^๕ว่า จัน^๕ทร^๕กิ^๕รา^๕นา ทง^๕ด^๕อง^๕น^๕ว^๕า^๕มี^๕
 ตวั^๕จ^๕ริง^๕ใน^๕ป^๕ระ^๕วั^๕ติ^๕ค^๕ำ^๕ด^๕ศ^๕ร^๕ แด^๕ะ^๕บัน^๕หยั^๕น^๕น^๕ก^๕ว^๕า^๕เป็น^๕ผ^๕ม^๕
 ฤ^๕ท^๕ธา^๕น^๕ภ^๕า^๕พ^๕มา^๕ก^๕จ^๕ริง^๕ด^๕ว^๕ย แต่^๕เร^๕ือง^๕ด^๕ว^๕น^๕ด^๕ว^๕น^๕
 ค^๕ด^๕ำ^๕ย^๕เร^๕ือง^๕ดา^๕ห^๕ด^๕ง

จากนั้นไปพัก ค้างคืนสำนัก เมืองมะดีเยน
 เพื่อชนชมพา สุขานุกูล รถยนตร์สะสุน
 ต้องจอดเชิงเขา

พลาถขนรถน้อย แล้วจึงค่อยๆ ปล่อยเครื่องเบาๆ
 เพราะทางชันนัก เกรงจักเสียเค้า พลัดตกมาแล้ว
 ทจะถึงตาย

เขาสระรังัน อากาศเย็นครัน เป็นที่สบาย
 มีไฮเติ้ลพัก เพื่อรักษากาย สวณงามเพริศพราย
 ชวนชนตาชม

ทะเลสาบใหญ่ น่าน้ำเขียวใส สุดแสนงามสม
 อยู่บนเขานี้ ชวนปรีดิ์ยารมณ ผู้คนนิยม
 มาเที่ยวมากครัน

อินทวงศ์ฉันท

แล้วไป ณ ยกยา วรราชเขตตจันท์
 สุลต่านธำรงธร— ม ประมุขประเทศก็มี

เวียงวังกว้างใหญ่	สุขมัยเจริญฤดี
มากมุนมนตร์	บริวาระหญิงและชาย
ธรรมเนียมชนบเดิม	ก็พะคองมิเว้นมิวาย
มรรยาทและแต่งกาย	ก็นิยมระบอบบุราณ
พวกแขกชะวาคา—	รวะสามิภักดีผสาน
วากาถืออ่อนหวาน	สุภาพประพฤดีดี
เมืองนระบือลือ	ระบือช่อจรรยา
ด้วยเรื่องสุปานิ	รุจิเรกก็เชียวชำนาญ
การรำระบำบรร—	พ ประพันธ์บทประสาณ
เรื่องวรรณคดีบุราณ	ก็แสดงประดิษฐ์งาม
ปั้นหยมหาภา—	รต รามเกียรติ์นิาม
แพร่หลายกระจายตาม	คณะนาฏศาสตร์ครัน
แต่สุดตำนาน	บมิมิอำนาจอนันต์
ชนชาติฮอลัน —	ด ประสารประศาสนไป
น่านก่อนนาถเหลือ	ก็เพราะเมืออดีตสมัย
ทรงอิทธิฤทธิ์ไกร	ณ บัดนี้ก็ไทรมก็เซา

เส้อมสั้นอำนาจอิส—	สรฤทธิหงอยและเหงา
ใครรู้จักดูเบา	ครหาและเขี้ยวและหยัน
ควรเป็นอุทาหร—	ณ สอนมมนุษย์พรณ
ให้มีสมานฉัน—	ท สมักรมิตรธรรม
ไม่ล้างทำลายลุ่ม	อนุกรมกุศลกรรม
กอร์ปสุจรวินา	คติมั่นกตัญญูตา
ธรรมย่อมจะคุ้มพอง	นฤผู้ประพฤติสา—
รัตถธรรมะจรรยา	จิรสุขประสพสบาย

สตินี้ฉันท์

นอกเมืองมีโบราณ—	สถาน, วัตถุ, มากหลาย
บุรุษบุตรีตาย	ฉล็กเลิศเฉลาตา
เป็นสญปรุปรามดี	ขนาดมิมโหฬาร
ใหญ่กว่าปรางค์บรรดา	ประสพในชะวาแดน
ปรัมบานันเมืองร้าง	สุราลัยกิงามแสน
ยังเสียดแต่คลอนแคลน	สลักพังมิพอดี

เมนคุดเป็นพุทธรูปปางค์ สุภางค์ลักษณะวิไลศรี
 พุทธรูปนั้นงามมี ขนาดส่วนก็สมทรง
 เดิมชนชาวเมืองนี้ สัมครมมีมโนจง
 มั่นพุทธธรรมธำรง ประดิษฐ์สร้างพระปรางค์อนันต์
 ต่อมานับถืออิส— ะ ตามคิดทำลายบร—
 ดา พุทธเจดีย์อัน จะทำได้สะดวกตาย
 ครั้นชาวฮอลันด้าครอง ก็ปกป้องและชวนขาย
 ซ่อมแซมทั่วทุกราย ประกอบก่อและต่อดี
 เท้าที่พอทำได้ ประลัยพังก็ยังมี
 ค่าเข้าชมบูชนี— ย ฐานนั้นก็ต่างกัน
 เรียกจากจำพวก “ชาว ยุโรป” เล่าก็มากครัน
 ส่วน “ชาวเอเชีย” นั้น พักดเก็บก็ถัดมา
 ชาวเมืองเรียกว่า “ภู มิบุตร” ตำนอัตร
 ต่างลักษณะต่างราคา คະเนการณก็สมควร
 การรักษาทุกสิ่ง ประเสริฐยิ่งตลอดมวล
 ตานหญ้าอุตสาหให้สงวน จะดูไหนก็เตียนดี

ภูเขาไฟใหญ่ครัน
จับตาเวลานั้น

สมัญญาเมะราปี
กึ่งกึ่งเห็นมิเว้นวาย

ความงามบันดาลให้
อากาศให้เย็นกาย

สำราญใจสงบสบาย
เกษมสุขสวัสดิ์

เหล่าน้อยนอกเมือง
ภายในราชธานี

ถนนเนื่องตลอดมี
“นิเวศน์นา” ก็น่าดู

ใหญ่โตโอฬาร
แต่ก่อนนั้นเพื่องฟู

ตระการตักและบ้อมคู
ณ บัดนี้ก็ล้วนพัง

ด้วยถูกแผ่นดินไหว
อยู่ต่อกับหลังวัง

จะแก่ไขก็สุดหวัง
กะท่อมน้อยก็มากมี

เป็นที่พำนักมว
ขายของผมอด

คณามาตยศิลป์
สำแดงศิลป์แบบชะวา

เครื่องเขียนเครื่องจำหลัก วิไลลักษณ์เลขา

เครื่องหนังเครื่องจินดา

ประหลาดเลิศอลังการ

อันนาม ยกยา คือ

อโยธยามหานคร

เวียงท้าวผู้ทรงศร

พระรามเรืองบุราณกาล

มาณวกณนัท

ทางระยะหนึ่ง	ฟังจรดล
ด้วยรณยนตร	มีขณะนาน
ถึงวรพา—	รา ศุภสถานต
เป็นสุจิฐาน	วังสุสุหุณัน
เวียงสุรกรรต ^๗	รัฏฐวิเศษ
ภูมิประเทศ	โสภณครัน
ข้าจรผ่าน	กาลบพัน
นานจะประพันธ์	เรื่อง อธิบาย
เห็นจะมีถึ	ที่จะมีถ้วน
จำจะละมวล	เรื่องปริยาย
เดินนยข้าม	ตามอภิปราย

^๗ สุรกรรต หรือ สุรการตะ เรียกอีกนัยหนึ่งว่า โสโธ
 มีเจ้าครอง เรียกว่า สุสุหุณัน ซึ่งเขาแปลกันว่า
 เอมเปอเรือ มีอำนาจหน้าที่คล้าย ๆ กันกับตุลา
 ยกยา

เมื่อขณะผาย
 ขนรถไฟ
 ดุง ระยะวัน
 แลวจรด
 สู่สุรฐาน

ฝัน บมินาน
 ไปบุรบัน—
 ทันทิวะวาร
 บนนภยาน
 บัตะวียา^๑

อุบัติวิจิตรานันท์

ยามปัจจุสมัย
 เติงลักษณะปรา -
 พ่าง^๕พนนภดล
 แจ่มแจ้งกะจะไกล
 เมฆมีระยะดอย
 ไร่นา บมิมว
 พรรณพฤษภผลิต
 เนินบรรพตเป็น

รพิไลสุภาภา
 กณ ภาพพะนอใจ
 นิรมลประไพไส
 ก็กะจ่างมิรางรว
 ดุจคอยเสด็จตัว
 คฤหาส์ก็อาจเห็น
 ะ วิจิตรเพียบเพ็ญ
 ปรียทรรศนากร

๑ บะตาเวีย เมืองหลวงของประเทศเนเดรลันด์อินเดีย

เนืองแนวรทยา	ปรีภาคองามงอน
ชมภาพะบวร	บริเวณวนาสานต์
เครื่องบินบริสุท—	ธิ สะอาดอลังการ
นึ่งมากีสำราญ	บมิโคลงมิแคลนคลอน
รวดเร็วคจแรง	มหพาญพาจร
เครื่องกลจะกำจร	สรนาทมื่อจยีน
ล่องสังขรเขตต์	พนเทศกัเบาบิน
ร่อนสู่ปฐพิน	ณ สนามมโหฬาร
แห่งเมืองบะตะเวีย	พระนิเวศนไพศาล
พักสองทินกาล	จ้ะเที่ยวประพาสาไป
ดูศัรชะกบฏ ^๓	ทฤษฎจิงตักษัย

- ๓ แอว เบร์ เฟ็ดด์ เป็นคนครึ่งชาติ ถูกประหารชีวิต
 คดีรัชะเตียบประจานไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๒๖๕ เพราะ
 มีความผิดฐานยุยง ชาวเมืองให้ ก่อการ ญ่นวาย^๕ ชน
 รัชะนั้นเขาฉาบปูนไว้หดยคราว จนมีขนาดโต
 กว่ารัชะมนุษย์มาก

ชมร้านพิศไผ่—

ร้านขายคหภัณฑ์—

ทุกสิ่งผิประสงค์

ชมเคหวิสิฏฐ์—

เพียบพร้อมพิศาล

เครื่องอาวุธเพ็ญ

หลายพรรณะสลอน

แบบเทวสถาน

ผ้าลายรุจิกาญจน์—

มากเหลือจะประมวถ ปริมาณคะเนคง

จำนวนพิศพงศ์

อันเมืองบะตะเวีย

กว้างใหญ่ชยทวี

จักหาระบุเทียม

แต่อยู่นิรพา—

จึงเหล่าชนชาติ

บุตเครื่องสำอางองค์

ท อนันตยรรยง

ก็ประสพเสมอมา

ฐ พิศภัณฑ์สถาน

สรพราศสุภาภรณ์

คุณภาพประเทืองสมร

และสร้างวราการ

และสถูปะโอฬาร

จน กรองลายองยง

ปริมาณคะเนคง

พรภัณฑ์มวถมี

บริเวณวิไลศรี

ศุภลักษณ์ละออตา

บมิเทียบ ณ แคนชะวา

สุกสันต์เพราะร้อนรน

อนุฤตะขวยชวน

ก่อสร้างคหปน

กริเทศะอันสราญ

อติสัณห์

เพลินหทัยประพาสนครศคราญ นครมีสมัญญาน
“พระเทวี

แห่งปฐมทิศ” ประสิทธิ์เพราะศรี พิสิษฐ์
สะอาดขนาดก็มี มโหฬาร

นัยะหนึ่ง “สุสานวิไลนั้ดประชา” เพราะเหล่า
วิไลนั้ดบุราณก็มา ประลัยกาย

เป็นจำนวนประมวตประมาณสี่หลาย กะทั้ง
ประดิษฐานครขยาย ณที่เนิน

ทั้งบำรุงณแพทยกิจจเดิน วิถีสุขาภิบาลเจริญ
บราแรง

สรรพโรคก็เหือดดมให้ทธีกำแหง ประชา
สำราญสถานสำแดง วิวัฒมนา

น่าจะชมอุดมพริบะมา— นในวิธวินิจวิจารณ์

อนามัย

พอเมืองณปัจจุบันสมัย ทวีจำนวนจำเริญวินัย
ก็หนักหนา

แต่บ่่อนจะเห็นสุวิทยา เจริญณราษฎรประชา
ชะวา ประการใด

เศรษฐกิจและรัฐกิจวิสัย วิเทศชาติ
ตลาดไฉน ก็จัดการ

เป็นฉะนี้ตลอดประเทศสถาน อเนกชน
วิถันต์ประมาณ ประมวลมี

เป็นจำนวนก็มากและยังทวี กำเนิดและ
อยู่ประเทศนี้ มิกลับไป

ภินนชาติธำรงสถานะใน สภภาพะ สิทธิ
และกิจใจใด เสมอกัน

ไม่ต่ำต้อยฤๅต้อยวิธอื่น จะพึงประสพ
จำนวนอนันต์ อเนกมี

ในประเทศอื่นและในพิชี่ วิวาทกิจสฤๅมสิริ

มีเกียจกัน

อินทรวีเชียรฉันทน์

จากเมืองบะตักเวีย
ขจรถลาลัวสญ—

เรือใหญ่ประไฟเพียง
แสนสุขเกษมมี

เพียบพูนสุภาพชน
เป็นเพื่อนจะโดยสาร

ต่างแต่งสำแดงอา—
ขาวเหลืองประเทืองกาย

หนุ่มสาวและคราวชรา
ต่างชาติประหลาดชี

ฟังสนทนาใน
เพลิดเพลินหทัยพา

ข่าวสารและการเมือง
ข่าววิทกกิจไซ

บริเวณวิลาวัณย์
จรส่นที่ศรี

พระพิฆเนศพระพัชร
อดิเรกรโหลฐาน

นิรมลอลังการ
ปริมาณก็มากมาย

ตมะโอ้อำไพพราย
นิลลายขจีสี

วชิราวุธต่างมี
วิตเชิงเพชฌัญมา

คตินัยะนานา
มณะครุ่นคะนึ่งไกล

ตละเรอ์ถลนใจ
ขจรการณร่ำคาญวาย

อาหารและการจัด
 ปลอดคณ^๕และลมกลาย^๕
 มุนตักตำบลหยุด
 อยู่ในเกาะบังกา
 คล้ายชายทะเลใน
 หาดทรายและปลายเนิน
 ถึงสิงคโปร^๕พลาง
 อำลาสหายพลัน
 ทุกถิ่นตลอดทิศ
 ผูกชนก^๕แน่นเนื่อง
 แต่งกายตระการตา
 เครื่องเพชรและทองสร-
 แะเสี้ยงมหรสพ
 ทว่าทิศก็ถ่องธง
 เหตุด้วยประจวบงาน
 เจ้ายอชพระทรงธร

ปฏิบัติสบายกาย
 จรคล่องกระไลมา
 บริสุทธ^๕สะอาดตา
 พิศพาหทัยเพลน
 บุรไทยประไพเจริญ
 พนสาณ^๕ที่ก็ปานกัน
 พิศภาพพิไลพรรณ
 รถพาก็มาเมือง
 กิจจิม^๕ดงเม^๕ลือ
 และสนุกสนานกัน
 รุจิรา^๕ดิเรกวรรณ
 พพิเศ^๕สอ^๕อง^๕ค^๕
 กลภพจะพังลง
 และประทีปประเทืองพรรณ
 อภิเชก^๕เฉลิมขวัญ
 มเถ^๕ถึงพิภพไกร

ชนชาติอังกฤษ	สุจริตมโนใน
ภักดีอดิศัย	ณพระองค์พระภูมินทร์
เห็นเหตุและผลมรรค	ลูประจักษ์ณแผ่นดิน
ความรักจะหักเกิน	ทสมัคคิยาการ
รักองค์พระทรงศักดิ์	ก็จะรักประเทศสถาน
ร่วมรักก็ร่วมงาน	และจะร่วมเจริญศรี
จึงช่วยประกาศคุณ	พระพิบูลสุจารี
ต่างคนพะดุงก็	รติในพระภูบาล
ถึงยามเถลิงรัช-	ชมहरจันมหารัตน
จึงให้ประกอบการ	มหกรรมเถลิงไกร
ทั่วราชอาณาจักร	ภพสารทิศใด
ต่างอวดประกวดใน	อนุรักตีสวรร

ภูซงคปยาตฉนัต

อรุณรุ่งจรัสใจ	อุไรพรรณกำจร
จะจากมากตึนนอน	สนานชลสุคนธ์ทา

จรัลมาศธานี	มิช้านักระไลกลา
ชะบวนรตถ์แล่นลา	และเลี้ยวลั่นนครไกล
มะพร้าวข้างสล้างสวน	ชะบวนนาสลับไป
เจริญตาเจริญใจ	เจริญวิทย์วิเศษคุณ
ถนนข้ามทะเลทอง	ตระการก่อถะเกิงบุญ
เสด็จเดชเสด็จทุน	เสด็จทักษ์บุญญา
ยะฮอร์เขตต์วิเศษศรี	^{พบบุ} นครम्मโหฬาร
ประเทศนักษิณรา	ชทรงราชย์สำราญ
ณภายไถ้อ่านาจอิต	ธอังกฤษจำเนียรกาล
จะกอปรกิจพิพิธการ	ก็ปริक्षाและอาศัย
นครี่เต็มบิตันผ่าน	มีทนนานก็พ้นไป
สละางอร่ละออไอ	ศวรรยรัฐระบัตถล

๓ นครี่เต็มบิตัน เป็นรัฐหนึ่งในสหรัฐมณฑลของอังกฤษ

นครกัณฑ์ลุมปุรี ^๑	พิพัฒน์ภูมิณฑล
สถานท่าประชาชน	ก็ชุ่มชื้นเขวงเสียง
ประทับตามอร่ามเรือง	ประเทืองทั่วตลอดเวียง
พระรุปราชินีเคียง	กษัตริย์ราชสาม ^๒
ฉลองงานเฉลิมรัช	สุภัทรเพียบสุภักดี
สนุกตังคุดศีตศรี	สวรรค์เขตต์ประเทศงาม
ณบุพผันหกลาลา	ละลืมนานนั่ง ^๓ นาม
ทวีปน้อย, ณเย็นยาม	พะยับบ่ยากก็เยี่ยมถึง
นคร ^{๕๔๔} นิกมงาน	สนานสนุกและอึ้งคะนึ่ง

- ๑ กัณฑ์ลุมปุรี เป็นนครหลวงของแคว้นละโว้ซึ่ง
มีผู้ต่อต้านครอง และเป็นที่บัญชาการสำหรับ
มรดาของอังกฤษด้วย
- ๒ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศอังกฤษ
- ๓ บัณฑิตหรือเกาะหมาก นครหลวงชื่อยอชธานี เป็น
ดินแดนชั้นแรกในเขตต์แหลมมรดา ที่ได้ตกไปเป็น
ของอังกฤษ

ชาวสามอรั่ม ^๑ ร้ง	อุทัย ^๑ เร้งบำเทอ ^๑ งที่
ประชากร ^๑ ราช ^๑ ชาติ ^๑ จีน	เจริญ ^๑ ศัลและ ^๑ สิน ^๑ มี
ก็ ^๑ แต่ง ^๑ เค ^๑ ห ^๑ สม ^๑ ศรี	ทวิ ^๑ ภ ^๑ ก ^๑ ค ^๑ ิ ^๑ ส ^๑ ำ ^๑ แ ^๑ ง
ณ ^๑ ยาม ^๑ ร ^๑ ุ่ง ^๑ อร ^๑ ุณ ^๑ ไ ^๑ ย	อุ ^๑ ทัย ^๑ เร ^๑ ือ ^๑ ง ^๑ ระ ^๑ ย ^๑ บ ^๑ แ ^๑ ง
ก ^๑ ิ ^๑ ล ^๑ ง ^๑ เร ^๑ ือ ^๑ แ ^๑ ล ^๑ เ ^๑ น ^๑ ร ^๑ เ ^๑ ง	ระ ^๑ ร ^๑ ข ^๑ ำ ^๑ ม ^๑ ทะ ^๑ เล ^๑ มา
ชะ ^๑ บ ^๑ ว ^๑ น ^๑ ร ^๑ ถ ^๑ เข ^๑ ย ^๑ อ ^๑ น ^๑ ข ^๑ ย ^๑ บ ^๑	ละ ^๑ ล ^๑ ว ^๑ ล ^๑ บ ^๑ ค ^๑ ระ ^๑ ไ ^๑ ล ^๑ ลา
ส ^๑ ถ ^๑ า ^๑ น ^๑ ไ ^๑ ป ^๑ ร ^๑ ก็ ^๑ ไ ^๑ ก ^๑ ล ^๑ ตา	ค ^๑ ณ ^๑ า ^๑ ม ^๑ ิ ^๑ ตร ^๑ ์ ^๑ ก ^๑ ิ ^๑ ม ^๑ ิ ^๑ ด ^๑ อ ^๑ ง ^๑ ค ^๑
ป ^๑ ระ ^๑ เท ^๑ ศ ^๑ ร ^๑ ิม ^๑ ว ^๑ ิ ^๑ ถ ^๑ า ^๑ ง	มะ ^๑ พ ^๑ ร ^๑ ำ ^๑ ว ^๑ ย ^๑ า ^๑ ง ^๑ ส ^๑ ล ^๑ ำ ^๑ ง ^๑ ท ^๑ ร ^๑ ง
ระ ^๑ ร ^๑ น ^๑ ธ ^๑ ญ ^๑ ญ ^๑ เข ^๑ ต ^๑ ด ^๑ บ ^๑ ง	บ ^๑ ร ^๑ ู้ ^๑ สุ ^๑ ค ^๑ ณ ^๑ ส ^๑ า ^๑ ย ^๑ ตา
บ ^๑ ร ^๑ ไ ^๑ ท ^๑ ร ^๑ วิ ^๑ ส ^๑ ัย ^๑ ส ^๑ า ^๑ น ^๑ ต ^๑	ส ^๑ ร ^๑ า ^๑ ญ ^๑ ร ^๑ ฐ ^๑ ป ^๑ ร ^๑ ิ ^๑ ยา
ส ^๑ ง ^๑ บ ^๑ เ ^๑ ย ^๑ บ ^๑ ระ ^๑ เบ ^๑ ย ^๑ บ ^๑ ม ^๑ า ^๑	ห ^๑ ท ^๑ ย ^๑ เพ ^๑ ล ^๑ ิ ^๑ น ^๑ เจ ^๑ ริ ^๑ ญ ^๑ ร ^๑ า ^๑ ม
ล ^๑ ุ ^๑ บ ^๑ ี ^๑ จ ^๑ ัน ^๑ ต ^๑ ช ^๑ น ^๑ บ ^๑ ท ^๑	ก ^๑ ำ ^๑ ห ^๑ น ^๑ ค ^๑ เข ^๑ ต ^๑ ด ^๑ ป ^๑ ระ ^๑ เท ^๑ ศ ^๑ ส ^๑ ย ^๑ า ^๑ ม

- ๑ ไปร ๑ ถ่านไฟอยู่ตรงกันข้ามกับเกาะบึง
 ๒ ไทรบุรีหรือเคตะ นครหลวงชือออดอัสตาร์ มีผู้คน
 คำนครองภายใต้ความคุ้มครองของอังกฤษ เป็นดิน
 แดนขึ้นสุดท้ายที่อังกฤษได้ ไปจากไทย
 ๓ ปาดังเบดาร์

ก็ชื่นชมนิยมนาม	จะเยี่ยมเหยียบไฟไทย
วิเทศสถานสราญรมย์	อุดมสุขประการใด
บ่เปรียบปานสราญใน	นิเวศน์เขตต์ประเทศตน
ผีเที่ยวไปก็ใจหวน	และใคร่ครวญคะนึ่งกล
วิถีที่จะมีผล	พินิจพัฒน์อุบัติมา
ณเมืองไทยและชาติไทย	พิพิธยบปีทา
ไฉนหนอจะอดสา	หภาพเกิดณหมู่เรา
ไฉนหนอสยามเทศ	วิเศษเยี่ยมฤทัยเขา
ไฉนหนอจะบรรเทา	อวิชาสุขาวรณ์

กาพย์ฉบัง

ข้าแต่เงาเงาอาหาร	โดยใจเฝ้าสอน
มวตศิษย์ให้คิดกว้างขวาง	
ทั้งใคร่ฝึกฝนตนพลา	ให้แม่นยำทาง
ถ้อยคำและลักษณะนันท์	

แต่ก่อนหอนเคยประพันธ์ นันทพากย์ยากครัน
เห็นสุดสติปัญญา

ครันได้ไปเที่ยวเมืองชะวา มีวันเวลา
อันว่างระหว่างเดินทาง

ความสนุกปลุกใจไม่จาง นึกถึงศิษย์พลา
อยากเล่าให้รู้เรื่องราว

กลับจิตตคึดเขียนยี่ดียว เชิญพวกสาว ๆ
อ่านบ้างอย่าให้เสียแรง

ขอความสวัสดิ์กำแหง มิเปลี่ยนเพี้ยนแปลง
จงมีแต่ท่านนิรันดร์เทอญ.

จบ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทร์